

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 20.03.2020

Vår ref.: 202003393-4

Arkiv: 442

Deres dato: 19.03.2020

Deres ref.:

Saksbehandler:

Astri Gillund

Vedtak om at Nord Pool AS og European Market Coupling Operator AS skal inngå i Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO)

1 Vedtak

Nord Pool AS og European Market Coupling Operator AS utøver etter NVEs vurdering virksomhet som er av vesentlig betydning for kraftforsyningen. NVE fatter derfor vedtak om at Nord Pool AS og European Market Coupling Operator AS skal inngå som enhet i Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO).

Vedtaket har hjemmel i kraftberedskapsforskriften¹ § 3-1 annet ledd.

2 Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til brev fra Nord Pool av 15.03.2020 om Nord Pool som en del av samfunnsmessig kritisk infrastruktur i kraftforsyningen, samt varsel av 18.03.2020, og svar på dette i e-post av 19.03.2020.

Nord Pool-gruppen består av selskapene Nord Pool Holding AS, European Market Coupling Operator AS og Nord Pool AS. European Market Coupling Operator AS (EMCO) har markedsplasskonsesjon. Dette innebærer at EMCO har ansvar for alle de tre funksjonene som ligger hos en markedsplass; kundegrensesnitt, markedskoblingen og oppgjørsfunksjonen. EMCO har satt ut oppgaver knyttet til kundegrensesnitt og oppgjørsfunksjon til Nord Pool AS, som inngår i samme konsern. Nord Pool AS har egen omsetningskonsesjon for å drive denne virksomheten.

Begrepet *markedsplass* er benyttet nedenfor for funksjoner som er innenfor markedsplasskonsesjonen, og som kan utføres av både EMCO og Nord Pool AS.

Etter kraftberedskapsforskriften § 3-1 annet ledd kan beredskapsmyndigheten ved enkeltvedtak bestemme at også andre virksomheter enn de som er KBO-enheter etter kbf § 2-1 annet ledd bokstav a skal være KBO-enheter. Dette forutsetter at virksomheten, her: Nord Pool AS og EMCO, «*eier eller driver anlegg, system eller annet som har vesentlig betydning for drift eller gjenoppretting av eller*

¹ Forskrift om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen av 7. desember 2012 nr. 1157.

sikkerhet i produksjon, omforming, overføring, omsetning eller fordeling av elektrisk energi eller fjernvarme,...»

NVE varslet i brev av 18.03.2020 om at vi vurderer å treffe vedtak om å innlemme Nord Pool AS i KBO. Nord Pool ble samtidig gitt frist til 24.03.2020 for å komme med sin uttalelse til varsel om vedtak. Nord Pool har 19.3.20 svart at de er enig i NVEs vurdering og at de imøteser et snarlig vedtak. De mener vedtaket bør gjelde hele Nord Pool-gruppen.

3 Vurdering

3.1 Nord Pool AS og EMCOs betydning for kraftforsyningen

Etter kraftberedskapsforskriften (kbf) § 3-1 annet ledd kan *«Beredskapsmyndigheten ved enkeltvedtak bestemme at også andre virksomheter som eier eller driver anlegg, system eller annet som har vesentlig betydning for drift eller gjenoppretting av eller sikkerhet i produksjon, omforming, overføring, omsetning eller fordeling av elektrisk energi eller fjernvarme, skal være KBO-enheter.»*

Etter NVEs vurdering drifter Nord Pool AS og EMCO et system som har vesentlig betydning både for systemdriften og sikkerhet for omsetning av elektrisk energi. Virksomhetene drifter døgn- og intradagmarkedet for fysisk krafthandel som innebærer ansvar for operativ markedsplass. Markedsplassen deltar i den europeiske markedskoblingen og har jevnlig operasjonelt koordineringsansvar.

Markedsklareringsresultatet, dvs, pris og volum som gir likevekt mellom tilbud og etterspørsel, er viktig for systemdriften. Markedsplassen har derfor en nøkkelrolle i det nordiske kraftmarkedet.

Markedsplassen gjennomfører en auksjon der pris og volum blir fastsatt samtidig på bakgrunn av aktørenes samlede kjøps- og salgsmeldinger (bud), og tilgjengelig overføringskapasitet i nettet. Pris og volum fastsettes for hver time neste døgn. Markedsklareringsresultatet fra markedsplassen sendes til systemansvarlig. Systemansvarlig legger dette til grunn for å planlegge neste døgn drift av kraftsystemet og kraftflyt på overføringsforbindelsene i Norden og mot utlandet.

Dersom Norden dekobles fra Europa som følge av problemer med å sette pris, vil EMCO etter den nordiske fallback prosedyren være ansvarlig for å sette pris for Norden.

Etter NVEs vurdering bør både Nord Pool og EMCO vedtas å være KBO-enheter fordi de har en betydelig rolle i drift av kraftsystemet og for forsyningssikkerheten. Hvis driftskritisk personale er forhindret fra å møte på jobb eller systemet feiler, kan det oppstå situasjoner der de ikke klarer å håndtere bud fra aktørene eller å sette priser som klarer forbruk og produksjon.

Markedsklareringsresultatet er viktig for systemdriften. Dersom markedsplassen ikke får satt pris vil videre drift av kraftsystemet kunne kreve betydelige ressurser fra systemansvarlig, nettselskapene, store kraftprodusenter og -forbrukere og NVE. Det vil medføre stor usikkerhet og høy risiko for uønskede hendelser med mulig konsekvens for forsyningssikkerheten. Dette gjelder særlig dersom problemene vedvarer over tid.

I en beredskapssituasjon er det viktig at NVE holdes oppdatert om tilstanden ved alle funksjoner i kraftsystemet. Dette inkluderer også tilstanden hos Nord Pool AS og EMCO.

Kraftforsyningen er en samfunnskritisk infrastruktur. Innhenting av bud fra aktørene, beregning av markedsklareringsresultat og videreformidling av dette til aktørene, har vesentlig betydning for driften av dette kraftsystemet og forsyningssikkerhet.

Etter NVEs vurdering har ikke Nord Pool Holding AS vesentlig betydning for drift eller gjenoppretting av eller sikkerhet i produksjon, omforming, overføring, omsetning eller fordeling av elektrisk energi eller fjernvarme. Dette selskapet gjøres derfor ikke til KBO-enhet i dette vedtaket.

NVE har vurdert at både Nord Pool AS og EMCO sin virksomhet er av en slik betydning for kraftforsyningen at virksomhetene bør underlegges krav til KBO-enheter etter

kraftberedskapsforskriften. Vi treffer derfor vedtak i medhold av kraftberedskapsforskriften § 3-1 annet ledd om at Nord Pool herunder Nord Pool AS og EMCO skal inngå som medlem av KBO. Dette vil i utgangspunktet innebære at de underlegges bestemmelsene om beredskap i energiloven kapittel 9 og kraftberedskapsforskriften.

4 Krav til Nord Pool og EMCO sin virksomhet

Etter NVEs vurdering har virksomhetene et særskilt ansvar for å opprettholde kritiske funksjoner i samfunnet som bidrar til å dekke grunnleggende behov og trygghet når det gjelder forsyningssikkerhet i kraftsystemet. Det å være KBO-enhet, innebærer plikter etter kraftberedskapsforskriften.

Som medlem i KBO vil virksomhetene kunne få særlige oppgaver i forbindelse med ekstraordinære situasjoner i medhold av kbf §§ 3-2 og 3-3. Virksomhetene må snarest etablere en intern sikkerhetsorganisasjon slik som det framgår av kbf § 2-2.

4.1 Krav vi gjør særlig oppmerksomme på

Varslings- og rapporteringsplikt til beredskapsmyndigheten

Etter kbf § 2-5 skal KBO-enheter uten ugrunnet opphold varsle beredskapsmyndigheten om ekstraordinære situasjoner. I kbf § 2-6 er det opplistet en rekke uønskede hendelser som alltid skal rapporteres til beredskapsmyndigheten.

KBO-enheter har varslingsplikt om sikkerhetstruende hendelser i kraftforsyningen. Slike varsler skal formidles til NVE uten ugrunnet opphold. NVE vil på bakgrunn av slik informasjon foreta en vurdering av om det må gjennomføres tiltak.

Varsling og rapportering av IKT-hendelser

NVE, med støtte fra KraftCERT, utgjør sektorvist responsmiljø (SRM) for IKT-hendelser i kraftforsyningen. KraftCERT distribuerer varsler om trusler (kampanjer) og digitale sårbarheter til KBO. KBO-enhetene skal varsle alle uønskede IKT-hendelser til KraftCERT. Deling av opplysninger om hendelser og suspekt aktivitet med KraftCERT vil være til nytte for etablering av et mer detaljert situasjonsbilde.

Håndtering av kraftsensitiv informasjon og beskyttelse av digitale informasjonssystemer

Etter energiloven § 9-3 og kraftberedskapsforskriften § 6-2 er sensitiv informasjon om kraftforsyningen underlagt taushetsplikt. Denne gjelder for enhver som får tilgang eller kjennskap til informasjonen. Hva som er kraftsensitiv informasjon, følger av kbf § 6-2. Kraftsensitiv informasjon er definert som *«spesifikk og inngående opplysninger om kraftforsyningen som kan brukes til å skade anlegg, system eller annet eller påvirke funksjoner som har betydning for kraftforsyningen.»*

Krav til identifisering av kraftsensitiv informasjon og rettmessige brukere følger av § 6-1. Krav til beskyttelse, avskjerming og tilgangskontroll følger av § 6-3 og § 6-4 fastsetter krav om utarbeidelse og praktisering av sikkerhetsinstruks.

Det er hensynet til tjenstlig behov som avgjør om kraftsensitiv informasjon kan deles med andre aktører. Dette er en vurdering som den enkelte KBO-enhet foretar, men hvor beredskapsmyndigheten (NVE) i tvilstilfeller avgjør hvem som er rettmessig bruker, jf § 6-1.

Kraftberedskapsforskriften setter i § 6-9 krav til at alle digitale informasjonssystemer skal sikres. Dette gjelder også systemer som ikke behandler kraftsensitiv informasjon.

4.2 Ytterligere informasjon

Informasjon om mulighet for dispensasjon

Når Nord Pool og EMCO blir KBO-enheter, gjelder i utgangspunktet alle kravene i kraftberedskapsforskriften. NVE ser imidlertid at både Nord Pool AS og EMCO har en særegen rolle i kraftforsyningen.

NVE kan med hjemmel i § 8-3 i særlige tilfeller gi dispensasjon fra bestemmelser gitt i eller i medhold av kraftberedskapsforskriften. Nord Pool og EMCO må vurdere om det er bestemmelser det er behov å søke NVE om dispensasjon fra. Inntil en eventuell dispensasjon blir gitt, gjelder kravene i kraftberedskapsforskriften fullt ut.

Vedtaket vil tas opp til ny vurdering ved behov

I lys av at flere kraftbørser vil bli operative i døgnetmarkedet i nær fremtid, vil det være flere kraftbørser som henter inn bud til markedskoblingen. Det er allerede flere kraftbørser som utfører markedskoblingen, også for det norske døgnetmarkedet. I lys av disse forholdene, er det behov for å se nærmere på hvordan en beredskapsplikt for Nord Pool og EMCO og eventuelt andre kraftbørser bør innrettes fremover.

Vedtaket vil derfor tas opp til ny vurdering ved behov.

Klageadgang

Se vedlegg med orientering om rett til å klage.

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen
direktør

Eldri Naadland Holo
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Mottakerliste:

Camilla Berg
EUROPEAN MARKET COUPLING OPERATOR AS
NORD POOL AS

Kopi til:

Kari Ekelund Thørud